

IV JORNADA DE TREBALL SOCIAL I SANITARI

Dilemes ètics en la gestió de la informació

Josep M. Bosch

www.uch.cat

ÈTICA I MORAL

MORAL

vivència quotidiana d'adhesió a valors, principis i normes a partir dels quals jutgem els actes com a correctes o incorrectes.

La **pregunta moral** és *què haig de fer*
i la resposta és *una acció*

ÈTICA

reflexió críticoracional sobre la moral per preguntar-se, més enllà de la seva vigència, per la seva validesa.

La **pregunta ètica** es *per què ho he de fer*
i la resposta ha de ser un argument.

(Begoña Roman. Ètica en els serveis socials. Papers d'acció social núm. 7)

LA LLEI ES POT AJUSTAR ALS VALORS MORALS DEL MOMENT
(com a mínim als valors predominants)

PERÒ

LA LLEI NO TÉ PERQUÈ RESPONDRE ALS VALORS ÈTICS
(aquí sorgeixen els conflictes)

3

DRET A LA INTIMITAT

Pedra essencial de les societats modernes

Reconegut a les Constitucions i a les declaracions universals de drets

Protegit per la Llei de forma reactiva (CP)

Consagrada la Autodeterminació informativa (LOPD)

Hi ha, a més, **informació especialment protegida** gaudeix d'un tracte
jurídic especial
(LOPD, CP, CODIS DEONTOLÒGICS)

4

5

CONFLICTE DE VALORS
INTIMITAT – SEGURETAT PÚBLICA
IGUALTAT?

6

LA UNIÓN
Asociación de Entidades Sanitarias i Socials

PROFESSIONS:

PATOLOGIES:

7

LA UNIÓN
Asociación de Entidades Sanitarias i Socials

TREBALL SOCIAL I
DILEMES RELACIONATS AMB LA INFORMACIÓ

Professió avocada a afrontar sovint dilemes ètics

Destaquen les situacions referides al maneig i gestió de la informació

- Deure d'informar a terceres persones
- L'autonomia dels usuaris
- Veracitat de la informació
- Elaboració d'informes o de la Historia Social
- L'obtenció del consentiment informat

8

DEURE D'INFORMAR A TERCERES PERSONES

Demandes de tercers no implicats en la intervenció.

- No legítimes però basades *en autoritat* (Administracions)
Habilitació legal

Derivades d'obligacions genèriques

- Deure de denúncia. Delictes. Menors en risc.
Llei d'Enjudiciament Criminal

Risc vinculat als efectes sobre el titular de la informació

- Condicions per mantenir o perdre una prestació en persones discapacitades o no competents
Representació legal

9

L'AUTONOMIA DELS USUARIS

Quan s'exercita en perjudici propi:

- Conflicte entre l'autonomia de decisió i el benestar propi
Respecte a l'autonomia, revisió de la llibertat de decisió

Quan no s'exercita per por

- Violència de gènere
Protocol de violència de gènere
- Demanda d'internaments involuntaris
Instar la actuació de facultatius o Ministeri Fiscal

10

VERACITAT DE LA INFORMACIÓ

Constatació de dades falses per obtenir una prestació

Ocultació de dades per obtenir una prestació

- Conflicte entre la normativa administrativa i l'estat de necessitat (criteri de justícia)

Regulació administrativa

11

ELABORACIÓ D'INFORMES O LA HISTORIA SOCIAL

Accés a tots els continguts per part de l'usuari

- Límits al dret d'accés. Dades de tercers
- Cura amb els continguts

LOPD

Accés a la Història Social per part d'altres professionals

- La Història Social en les entitats sanitàries

LOPD

Accés a la Història Clínica pel Treballador Social

- Maneig de la informació sanitària en benefici de tercers

LOPD

12

L'OBTENCIÓ DEL CONSENTIMENT INFORMAT

Dificultat per obtenir un consentiment veritablement "informat"

- Dificultat de transmissió completa de la informació
- Temptació de "decidir per ell"
- Autonomia vs paternalisme / estat de necessitat

Normativa de serveis socials

13

NO OBLIDAR ELS CODIS DE LA PROFESSIONÓ

La seva existència valida pràctiques a nivell col·legial, però no evita, en principi, el risc de vulneració de la normativa

Exemples:

Codi deontològic del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya

7.4 No es poden donar a conèixer dades de la persona usuària i clienta sense la seva autorització, llevat que aquesta no sigui responsable dels seus actes.

Des d'un punt de vista legal, podria resultar discutible que no es prevegi el recurs del representant legal o altre complement de capacitat

14

7.6 (...) Casos en què no es viola el secret professional:

a) Per realitzar l'activitat professional en equip interdisciplinari sempre que el que es reveli sigui necessari per a la intervenció professional.

Discussible si el treball multidisciplinari no està habilitat per llei

a) Si mantenir el secret professional perjudica terceres persones.

b) Per evitar una lesió injusta i greu que el fet de guardar el secret professional podria causar al professional o la professional, o a una tercera persona.

Demanen una argumentació per defensar l'actuació

a) Quan el/la professional en sigui rellevat pel mateix usuari i client, o pels seus hereus. Aquest acte ha de constar per escrit.

15

TORNEM AL PRINCIPI...

Si ens fem la **pregunta moral (què haig de fer?)**:

- A. La resposta la trobarem a les normes (jurídiques, convencionals)
- B. No sempre serà una resposta plaent, però ens donarà seguretat**

Si ens fem la **pregunta ètica (per què ho he de fer?)**:

- A. Sovint entrarem en un dilema
- B. La resposta ens pot situar en territoris d'inseguretat
- C. Només vencerem la inseguretat (envers les normes) si **argumentem poderosament la nostra actuació**

16

Moltes Gràcies